

Sport: de belangrijkste bijzaak in de wereld¹?

Ruud Koning

Het belang van sport is groot, de reacties op het aan banden leggen van sport vanwege de coronacrisis (zowel actieve sportbeoefening als daadwerkelijk bezoek aan wedstrijden en evenementen) de afgelopen tijd hebben dit nog eens onderstreept. Er is een minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en een minister voor Langdurige Zorg en Sport. Zo bekeken lijkt sport op ministerieel niveau zwaar te zijn afgedekt, maar wat zegt het Coalitieakkoord eigenlijk over sport? In deze korte bijdrage ga ik hier op in, waarbij ik onderscheid maak naar drie dimensies: breedtesport, topsport, en evenementen.

Breedtesport

De relatie tussen breedtesport en gezondheid wordt veelvuldig gelegd, en in het Coalitieakkoord² wordt hier de nadruk op gelegd. Sport wordt-zoals zo vaak-als een middel gezien om maatschappelijke problemen aan te vatten. Het Coalitieakkoord stelt als een van de doelen vermijdbare gezondheidsverschillen aan te pakken, mede in het licht van het Preventieakkoord, met als doel een gezonde generatie in 2040. Sport speelt hier een belangrijke rol: 'Daarom helpen we sportverenigingen om straks klaar te staan Nederlanders weer aan het sporten te krijgen'. Dit vindt dan ook zijn weerslag in de budgettaire bijlage: elk jaar van de regeerperiode is er 25 miljoen euro beschikbaar om sport en bewegen in het kader van gezondheid te bevorderen. Dat is wel inclusief mogelijke steun aan het ijsstadion Thialf. Gegeven het beperkte budget dat is begroot, is het in elk geval beter om bestaande sportinfrastructuur te onderhouden, dan om iets nieuws te gaan bouwen.

Als we de plannen voor de komende periode vergelijken met de rol van breedtesport in het regeerakkoord van Rutte III³, valt op dat vier jaren geleden de rol van breedtesport breder werd gezien: 'Sport bevordert de gezondheid en brengt plezier, trots en saamhorigheid'. Ook toen werd jaarlijks additioneel 25 miljoen euro gebudgetteerd voor dit beleid.

Met name voor jongeren is breedtesport belangrijk. Niet alleen is het heel veel eenvoudiger een actieve leefstijl te ontwikkelen als jongere, dan als oudere met baan, partner, en mogelijk afhankelijk. Ook is de totale gezondheidswinst over de resterende levensduur groter voor jongeren. Ten slotte is sport ook belangrijk om waarden als 'doorzetten', 'samenspel', 'winnen', en 'verliezen' over te dragen, en hoe je daar mee kan omgaan. De

¹ [Jurryt van Vooren heeft beargumenteerd](#) dat deze uitspraak is gebaseerd op het van Horst Peets uit 1960: *Sport ist die wichtigste Nebensache der Welt*.

² [Coalitieakkoord VVD-D66-CDA-ChristenUnie \(2021\) Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst](#).

³ [Regeerakkoord VVD-CDA-D66-ChristenUnie \(2017\) Vertrouwen in de toekomst](#).

regering is van dit belang voor jongeren overtuigd, gezien de worsteling de afgelopen maanden welke sport voor jongeren wél, en welke sport niet geopend kon worden.

De vraag is wel hoe de breedtesport er voor staat, nu de coronapandemie het al bijna twee jaar erg moeilijk maakt trainingen en competities te organiseren. Het Mulier Instituut publiceert sinds het begin van de pandemie de monitor 'Sport en corona'. Daar waar de eerste monitor onzekerheden schetst en deze probeert te kwantificeren, is de laatste monitor van najaar 2021 ⁴ meer gebaseerd op daadwerkelijke effecten van de pandemie. Hoewel sportverenigingen veerkrachtig zijn, mede door (financiële) steun van gemeenten, is het aantal leden en vrijwilligers afgenomen. Daar waar breedtesport tot stand komt door de deelname van leden en vrijwilligers, is dit zorgelijk. Ook in dunbevolkte en sociaal-economisch minder sterke gebieden is het belangrijk een zekere sportinfrastructuur in stand te houden. Recent onderzoek heeft een duidelijke relatie aangetoond tussen sociaal-economische status en gezondheidsuitgaven. ⁵ Het is niet vanzelfsprekend dat voldoende sportinfrastructuur blijft bestaan in dunbevolkte- en krimpregio's. Merk op dat het Coalitieakkoord juist wel oog heeft voor een evenwichtig aanbod van hoger- en wetenschappelijk onderwijs in krimpregio's.

Het is moeilijk tegen de ambitie van een gezonde generatie in 2040 te zijn, en sport kan in die ambitie een rol spelen. In het Coalitieakkoord wordt sport als een instrument gezien, maar een visie op breedtesport in de samenleving ontbreekt.

Topsport

Het woord 'topsport' komt niet voor in het Coalitieakkoord, anders dan in het regeerakkoord van Rutte III. In het licht van de coronapandemie is het niet vreemd dat de prioriteiten zijn verschoven, aan de andere kant maakt de recente maatschappelijke roep om stadionbezoek bij voetbalwedstrijden weer mogelijk te maken, wel duidelijk dat heel veel mensen heel veel plezier aan passieve sportconsumptie ontleen. Investeren in topsport is een proces van de lange adem, dus de komende regeerperiode kunnen we hopelijk de vruchten plukken van de lijn die is ingezet in het kabinet Rutte III: meer geld voor Olympische en Paralympische teams, en meer ruimte voor topatleten om onderwijs en topsport te combineren.

Los van het Coalitieakkoord zal de komende jaren duidelijk worden in hoeverre de liberalisatie van de gokmarkt consequenties heeft voor de topsport. Het blijft vooralsnog een open vraag in hoeverre buitenlandse aanbieders een negatief effect hebben op de afdrachten aan de sport van Nederlandse aanbieders. Het Coalitieakkoord spreekt niet over deze ontwikkelingen.

⁴ [I. Pulles, P. van Eldert en H. van der Poel \(red.\) \(2021\) Monitor Sport en corona IV Utrecht: Mulier Instituut.](#)

⁵ Willem I.J. de Boer, Erik Buskens, Ruud H. Koning, Jochen O. Mierau (2019) 'Neighborhood Socioeconomic Status and Health Care Costs: A Population-Wide Study in the Netherlands' *American Journal of Public Health* 109(6): 927-933.

Evenementen en infrastructuur

Het grootste sportevenement in Nederland van 2021 dat wel doorgang heeft gevonden, is de Formula 1 Heineken Dutch Grand Prix. Dit is een privaat georganiseerd evenement, dat in 2020 is uitgesteld vanwege de coronapandemie, en succesvol is georganiseerd in 2021. Grote sportevenementen zijn echter vooralsnog speelbal in het coronagezondheidsbeleid, en verder worden er geen ambities geformuleerd in het Coalitieakkoord. Dat is wel anders geweest: 'Het kabinet steunt de kandidatuur van Nederland en België voor de organisatie van het WK-voetbal in 2018/2022 en wil de Olympische Spelen 2028 en de Paralympische Spelen in Nederland.' (regeerakkoord Rutte I). Deze ambitie werd overigens snel weer ingetrokken: 'Het binnenhalen en organiseren van Olympische Spelen brengt echter veel financiële risico's met zich mee. (...) We onderschrijven de ambitie om de Nederlandse sport op Olympisch niveau te brengen, zonder de Olympische Spelen naar Nederland te willen halen.' (regeerakkoord Rutte II). Nederland is qua organisatiekracht en infrastructuur prima uitgerust om grotere (maar niet de allergrootste) sportevenementen te organiseren, maar het risicoprofiel van zo'n organisatie is wel veranderd met de pandemie.

Ook op het gebied van sportinfrastructuur worden geen ambities geformuleerd. Renovatie of nieuwbouw van De Kuip blijft zo een Rotterdams probleem, dat ogenschijnlijk niet snel zal zijn opgelost. Alleen financiële steun aan Thialf wordt benoemd: dit is onderdeel van het budget dat beschikbaar is voor beleidsintensivering in het kader van gezondheidsbevordering.

Conclusie

De sport komt er in het Coalitieakkoord bekaaid van af, zeker als we dat vergelijken met voorgaande regeerakkoorden. In het Coalitieakkoord staat sport ten dienste van de volksgezondheid. Veel extra middelen worden niet gereserveerd. Op zich zou extra financiering via de lagere overheden kunnen lopen, maar die hebben meerdere prioriteiten en aandachtspunten. Normen en waarden die sport kan overdragen worden niet benoemd, net zomin als topsport en evenementen. De sportsector zal zelf een lat moeten leggen, en laten zien dat hij die barrière slecht.

Auteur

Ruud Koning (e-mail: is r.h.koning@rug.nl) is hoogleraar Economie en Bedrijfskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen.

⁶ [Regeerakkoord VVD-CDA \(2010\) Vrijheid en verantwoordelijkheid.](#)

⁷ [Regeerakkoord VVD-PvdA \(2012\) Bruggen slaan.](#)